

Heidi Nurminen

AU PAIRIEN
KOKEMUKSIA
KANSAINVÄLISTYMISESTÄ

Opinnäytetyö
Matkailun koulutusohjelma

Maaliskuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Opinnäytetyön päivämäärä 31.3.2010
Tekijä(t) Heidi Nurminen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Matkailun koulutusohjelma	
Nimeke Au parien kokemuksia kansainvälistymisestä		
Tiivistelmä <p>Maailmamme on globalisaation myötä kansainvälistynyt voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Osana tätä kehitystä on nuorten kasvava tarve parantaa kielitaitoaan ja saada kansainvälisiä kokemuksia. Au pairiksi lähteminen ulkomaille antaa mahdollisuuden molempiin. Lisäksi järjestelmä on jo niin vakiintunut Euroopassa, että sen velvollisuuksia ja oikeuksia säätämään on allekirjoitettu yleiseurooppalainen sopimus.</p> <p>Tutkimukseni kohteena oli kansainvälistymisen vaikutus au parien elämään. Tutkimuksessani keskityin ulkomaille lähdön motiiveihin ja valmistautumiseen, toimintaan ulkomailla sekä kotiinpaluun kohtaamiseen. Lisäksi pyrin hyödyntämään tietoja niin, että niistä olisi hyötyä myös tuleville au pareille.</p> <p>Käytin tutkimuksessani kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, joka tarkoittaa että tavoitteena on ymmärtää tutkimuskohdetta. Toteutin haastattelun puolistrukturoituna teemahaastatteluna, jolle on ominaista, että haastattelusta puuttuu kysymysten tarkka muoto ja järjestys ja teema-alueet ovat valmiiksi tiedossa.</p> <p>Tutkimuksessani haastattelin au pareja, jotka työskentelivät ulkomailla vähintään kahdesta kuukaudesta kahteen vuoteen. Tutkimuskysymykset liittyivät siihen, miten he valmistautuivat työjaksoa varten, minkälaisia kansainvälisyyskokemuksia heillä oli ulkomailla sekä miten he kokivat kansainvälistymisen vaikutuksen kotimaahan palattuana.</p> <p>Tuloksista voidaan todeta, että kansainvälistyminen vaikutti haastateltuihin kielitaidon, kommunikaation, sosiaalisten suhteiden sekä identiteetin alueilla. Lisäksi välillistä vaikutusta oli havaittavissa opiskelulinnoissa sekä ammatillisessa suuntautumisessa.</p> <p>Aiheesta oli helppo tehdä tutkimusta ja sitä voisi tutkia myös markkinoinnin näkökulmasta. Jatkotutkimuksen kohteena voisi olla au pair-toimistojen asiakastytyväisyys. Sen avulla päästäisiin tutkimaan esiin tulleita ongelmia, kuten perheen sopivuutta ja sopimusten pitämistä.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Au pair, kulttuuri, kielitaito, kansainvälisyys, kokemukset.		
Sivumäärä 32+ liit.1 s.	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Marja-Leena Fyhr	Opinnäytetyön toimeksiantaja	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 31.3.2010
Author(s) Heidi Nurminen	Degree programme and option Tourism	
Name of the bachelor's thesis Au Pairs experiences of internationalization		
Abstract <p>Our world is under strong process of globalisation during last decades. Part of this process is a growing need to develop language skills and to have international experiences. Going as an Au pair abroad gives opportunities both for language and experiences. This system has so stabile status in our society, which all-European agreement has subscribed for a base of co-operation between Au pairs and host families.</p> <p>My goal was to research how internationalization had effected on everyday life of Au pairs. I had focus on my research in motives and preparing, working abroad and how to get accustomed with homeland again. I also want to use the results of my research for help of new Au pairs.</p> <p>I used a method of quality research which helps to understand target. I used a half structured interview, which includes a free form and order of interview. The themes are known earlier.</p> <p>I interviewed au pairs, who had been abroad from two months to two year. Researching questions were involved in how they prepared for working period, what kind of experiences of internationalization they got and what kind of effects of internationalization they got after coming back home.</p> <p>Results showed that internationalization had effect in language skills, social relationships and identity. Also it had indirect effect in choices of studies and profession.</p> <p>It was easy to research this area and it is also possible to have more research for marketing. The goal of extending research could be the satisfaction of the customers. Then it is possible to research different problems as is the family suitable for Au pair or how to keep agreements.</p>		
Subject headings, (keywords) Au pair, culture, language ability, internationalization, experiences.		
Pages 32 + add.1 p.	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Marja-Leena Fyhr	Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	OPINÄYTETYÖN MENETELMÄT	2
	2.1 Tutkimusmenetelmät.....	2
	2.2 Aineiston keruu	3
	2.3 Aineiston analyysi ja tutkimusmenetelmät.....	3
3	AU PAIRIEN TYÖSKENTELEY VIERAASSA KULTTUURISSA	4
	3.1 Au pair toimistojen toiminta	4
	3.2 Matkapäättös ja matkustusohjeita	6
	3.3 Kulttuurishokki	9
	3.4 Työnteko ulkomailla.....	11
	3.5 Kotimaahan paluu	14
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
	4.1 Haastattelujen toteutus	16
	4.2 Haastateltavat	16
	4.3 Tutkimuksen luotettavuus	17
5	TUTKIMUSTULOKSET.....	18
	5.1 Motiivit lähteä ulkomaille	18
	5.2 Käytännön järjestelyt.....	18
	5.3 Kulttuurishokin kokeminen.....	19
	5.4 Perheeseen sopeutuminen	20
	5.5 Au parien työolot.....	21
	5.6 Uudet kokemukset.....	22
	5.7 Kotimaahan paluu	22
	5.8 Kansainvälistymisen vaikutus nykyhetkeen.....	24
	5.9 Neuvoja tuleville au pareille	25
	5.10 Kehitysehdotuksia au pair-toimistoille.....	26

6	PÄÄTELMÄT.....	28
	6.1 Pohdintaa tutkimustuloksista	28
	6.2 Jatkotutkimusehdotukset.....	29
	LÄHTEET.....	30
	LIITTEET.....	32

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on tutkia, miten kansainvälistyminen on vaikuttanut ulkomailta työskennelleisiin au-paireihin? Kiinnostukseni tutkia au-paireja lähti omasta kokemuksestani. Olen itse ollut au-pairina Lontoossa ja niinpä ajattelin, että olisi hyödyllistä tutkia asiaa tulevien au-pairien kannalta. Elämme globalisoituneessa maailmassa, jossa kansainvälisyyttä tarvitaan niin työelämässä kuin arjessakin. Jokainen kokee kansainvälistymisen eri tavalla. Monet saavat mukavia muistoja ja kokemus on auttanut heitä siellä, missä he tänään työskentelevät tai opiskelevat. Maailmanmatkaaja saa pääomakseen au-pair-työn kautta kielitaidon lisäksi kansainvälisen ystäväpiirin. Kotimaahan paluu asettaa uudet haasteet. Niistä selvitään, vaikka maailmankatsomus onkin saattanut muuttua.

Haastateltavani olivat au-paireja, jotka ovat työskennelleet ulkomailta vähintään kaksi kuukautta ja enintään kaksi vuotta. Tutkimuksessani keskityn kansainvälistymisen vaikutuksiin, joita au-pairit ovat kohdanneet. Lisäksi pyrin hyödyntämään tietoja niin, että niistä olisi hyötyä myös tuleville au-paireille. Tutkimuksesta voivat hyötyä myös au-pair-toimistot, jotka voivat saada lisää ideoita au-pair-toiminnan kehittämiseen.

Tutkimustehtävään kuuluu aiheeseen syventyminen perehtymällä aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen sekä haastatteleamalla tutkimuksen kannalta kiinnostavia henkilöitä. Kyseessä on matkailualan tutkimus. Haastattelin viittä aupairia, jotka matkustivat vieraaseen maahan oppimaan kieltä ja hankkimaan kansainvälistä työkokemusta. Valitsin heidät tutkimukseeni, koska he mielestäni edustivat tyypillisiä au-paireiksi lähteviä henkilöitä. He olivat kaikki nuoria, naimattomia naisia, jotka opiskelivat tai olivat siihen valmistautumassa. Juuri siinä elämäntilanteessa on ehkä helpointa tehdä valintoja, jotka antavat mahdollisuuksia uusiin kokemuksiin ja kielenopiskeluun ulkomailta. Tässä tapauksessa kyseessä on pidempiaikainen oleskelu ulkomailta. Au-pairit joutuvat tekemään matkavalmisteluja ja matkustamaan myös vieraan maan sisällä. He kuuluvat nuoriin matkailijoihin, jotka kokevat erilaisia elämyksiä työnteon näkökulmasta. Tutkimuskysymykset liittyvät siihen, 1) miten au-pairit valmentautuivat työjaksoa varten, 2) minkälaisia kansainvälisyyskokemuksia heillä oli ulkomailta sekä 3) miten he kokivat kansainvälistymisen vaikutuksen kotimaahan palattuaan.

Opinnäytetyössäni tulen käyttämään seuraavia käsitteitä, jotka ovat tärkeitä tutkimukseni kannalta.

Au pair tulee ranskan kielestä ja tarkoittaa sanatarkasti käännettynä ”samanarvoisena” tai ”tasavertaisena”. Se merkitsee käytännössä elämistä tietyn ajanjakson ulkomaisessa kodissa perheenjäsenenä. Au pairina oleskelun tarkoituksena on antaa mahdollisuus parantaa käytännön kielitaitoa tekemällä työtä ulkomaisessa perheessä noin 30 - 45 tuntia viikossa. Korvaukseksi saa oman huoneen, ruoan ja taskurahaa. Au pairit ovat tavallisesti nuoria naisia. Au pairiksi voi lähteä aikaisintaan 17–18-vuotiaana, yläikärajaa liikkuu 25 ja 30 ikävuoden välillä. Au paireiksi lähteviltä odotetaan kattavaa lastenhoitokokemusta; usein vaaditaan myös suosituksia kahdesta eri perheestä (ei sukulaisia). Au pareilta voidaan myös vaatia tai toivoa savuttomuutta, ajokorttia tai naimattomuutta. Au pairiksi voi hakeutua lehti-ilmoituksen perusteella, Internetin tai työvoimatoimistojen kautta. Organisoitua au pair-välitystä hoitavat esimerkiksi Allianssin nuorisovaihto, Expert AuPair, EF ja STS (Helin, 1992).

Aikaisempia tutkimuksia au pareista löytyi yliopiston puolelta mm. suomalaisten au parien mukautumiskyky Englannissa. Matkailualan puolelta en löytänyt vastaavaa työtä, joka liittyisi nimenomaan au parien työkokemuksiin ja matkustamiseen ulkomailla. Nuoria on alettu tutkia matkailijoina, sillä he ovat yksi potentiaalisesti kasvava matkailijaryhmä tulevaisuudessa. Tarvitaan lisää tietoa sekä tutkimusta nuorten kansainvälisistä kokemuksista, jotta voidaan tehdä tulevaisuuteen suuntautuvia päätöksiä suunniteltaessa matkoja. (Riikonen Ulla, 2002)

2 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT

2.1 Tutkimusmenetelmät

Käytin tutkimuksessani kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tämä tarkoittaa sitä, että menetelmän tavoitteena on ymmärtää tutkimuskohdetta. Aineistoa voidaan kerätä niin kauan kuin haastattelut tuovat tutkimusongelman kannalta uutta tietoa. Aineisto on riittävä kun samat asiat alkavat kertaantua haastatteluissa. On tapahtunut saturaatio eli aineiston kylläntyminen. On siis ikään kuin olemassa tietty määrä aineistoa, joka tuo esiin teoreettisesti merkittävän tuloksen.

Kvalitatiivinen tutkimus eroaa kvantitatiivisesta menetelmästä juuri siksi, että painotetaan tutkimuskohdetta itseään eikä niinkään määrällisiä lukuja. Kvalitatiivinen menetelmä sopiikin siksi paremmin tutkimusaiheeni menetelmäksi. Toteutin haastattelun puolistrukturoituna teemahaastatteluna, jolle on ominaista, että haastattelusta puuttuu kysymysten tarkka muoto ja järjestys ja teema-alueet ovat valmiiksi tiedossa. Teemahaastattelu on sekä lomake- että avoimen haastattelun välimuoto. (Hirsjärvi & Hurme 1995, 8-10, 181.)

2.2 Aineiston keruu

Keräsin tutkimusaineistoni haastattelujen perusteella. Haastatteluni oli puolistrukturoitu teemahaastattelu. Haastattelin viittä au pairia, joiden vastausten perusteella etsin vastausta tutkimukseni perusongelmaan.

Haastattelut ovat spontaanin keskustelun tapaisia, mutta eroavat institutionaalisuutensa vuoksi arkipäivän keskustelusta. Haastattelussa on usein jokin päämäärä, joka halutaan saavuttaa. Haastattelija on kiinnostunut ottamaan selvää mielenkiintonsa kohteesta ja kannustaa haastateltavaa vastaamaan sekä pyrkii johdattelemaan keskustelua. Tutkimushaastattelussa tulisi tavoitteena olla itse tutkimus. Haastattelukysymykset sisälsivät kolme eri teemaa, jotka ovat 1) au pairiksi valmentautuminen, 2) vieraassa kulttuurissa työskentely sekä 3) kotimaahan paluu. Haastattelutilanteessa on tärkeää sekä haastateltavan että haastattelijan keskinäinen luottamus. Haastattelulla pyritään totuudenmukaiseen tutkimustulokseen, mutta haastateltavien tulisi saada säilyttää anonyymiytensä.

2.3 Aineiston analyysi ja johtopäätökset

Analysoin aineistoa saamieni tietojen perusteella au pairien työskentelystä vieraassa kulttuurissa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että aluksi on tietty mielikuva kohde-ryhmästä ja abstrakti mielikuva strategiasta, jolla kerättyä aineistoa voidaan lähestyä. Seuraavassa analysoinnin vaiheessa tulee järjestää kokemusperäinen tutkimusaineisto yksityiskohtaisesti edellisen vaiheen tarkastelun pohjalta. Lopuksi laadin tilannekohtaisen analyysin, jossa yhdistetään käsitteellinen ja kokemusperäinen aineisto toisiinsa loogiseksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajärvi 2003)

3 AU PAIRIEN TYÖSKENTELEY VIERAASSA KULTTUURISSA

3.1 Au pair-toimistojen toiminta

Au pariien historia alkoi Sveitsissä 1800-luvun loppupuolella. Moraaliset seikat olivat vaikuttamassa instituution syntymiseen. Haluttiin luoda järjestelmä jossa nuoret tytöt voisivat turvallisesti tehdä työtä kodin ulkopuolella. Tyttöjä rohkaistiin muuttamaan perheisiin. Sen katsottiin olevan hyväksi myös siksi, että he oppivat samalla käytännöllisiä kotitöitä. Myöhemmin myös muut maat alkoivat ottaa Sveitsistä tyttöjä töihin. Erityisesti toisen maailmansodan jälkeen maissa, joissa kasvu oli nopeaa, au pair -järjestelmä yleistyi. (Griffith, Legg 1993, 12).

Euroopan neuvosto määritteli yleiset ehdot au pareille 1969. Näin syntyi au pair – käsite. Au parit eivät olleet pelkkiä opiskelijoita tai työntekijöitä, vaan molempia. Sopimuksen artiklat koskivat au pariien kieli- ja ammattitaitojen kehittämistä vieraassa maassa sekä kulttuuritietämyksen parantamista. Au pareille tuli antaa mahdollisuus ammatillisten ja kulttuurillisten taitojensa parantamiseen sekä mahdollisuus osallistua kielikursseille. Au pareille annettiin paikka perheessä, jossa he jakavat elämän perheen kanssa ja säilyttivät itsenäisyytensä. Perhe oli velvollinen maksamaan taskurahaa ja päivittäiset tarpeet. Yleisenä työaikana pidettiin 5 tuntia päivässä. (European Agreement on au pair placement 1969 as quoted in Au pair. Opas 1997, 49–50.)

Au pair - toimistot valmentavat ulkomaille lähteviä nuoria valitsemaan heille sopivat vaihtoehdot. He avustavat myös tarvittaessa nuorta paikan päällä tukemalla au pareja sopeutumaan perheeseen ja kannustamalla nuorta opettelemaan paikallista kulttuuria.

Au pairiksi voi lähteä kuka tahansa 18–26-vuotias nuori. Monet perheet voivat vaatia esimerkiksi savuttomuutta ja ajokorttia. Lastenhoitokokemus katsotaan myös eduksi. Useimpien motiivina ulkomaille lähtiessä on kielen oppiminen ja uudet kokemukset. Monet lähtevät töihin ilman tarvittavaa kielitaitoa. Tosiasia on se, että työssä tarvitaan kielitaitoa heti alusta lähtien, joten on hyvä lähteä vasta kun on käynyt kunnan kielikurssin.

Mikään ei estä silti lähtemästä ja kokeilemasta siipiä vähemmälläkin kielitaidolla,

sillä lasten kanssa työskennellessä sitä oppii varmasti. Käytännön kielitaito kehittyy ulkomailla eniten. Jos haluaa saada lisää kieliharjoitusta paikan päällä, au par-toimistot opastavat paikallisiin kielikouluihin. Usein au par-toimistot saattavat tehdä jopa kielitestejä, jos perhe haluaa etukäteen tietää tulevan lastenhoitajan kielitaidosta. Aina perheiden ja au parien suhteet eivät ole ongelmattomia. Ongelmatilanteissa au par-toimistot ovat au parin tukena ja he voivat auttaa etsimään uuden perheen. Usein on kuitenkin kysymys kulttuurisista väärinkäsityksistä. Au pair on se osapuoli, jonka täytyy sopeutua vieraaseen maahan. Maassa maan tavalla kuuluu sananlaskukin.

Au pair – toimistoja, joiden kautta voi lähteä ulkomaille, ovat esimerkiksi EF, STS, Allianssi, Scanaupairs.

EF – Au pairiksi voi tämän toimiston kautta lähteä Yhdysvaltoihin. EF:llä on hyvin pitkälle kehittynyt järjestelmä au pairiksi valmentautumiseen sekä työskentelyyn. EF:llä on myös oma kielikoulu au pareille, johon työn ohella osallistutaan. Näin ohjelma takaa ulkomaille lähtijöille varman pohjan kielelle sekä työolosuhteet, jotka ovat eduksi sekä au pairille itselleen että myös perheelle. Työtunnit ja muut vaatimukset eivät muutoin poikkea muista au pair toimistoista.

(Timonen – Verma, Storlund, 2002)

STS – toimisto järjestää isäntäperheitä Yhdysvalloista 18–16-vuotiaille au pareille. Työaika lähtijöillä on 45h /viikko. Au pairilla on myös oikeus kahden viikon mittaiseen palkalliseen lomaan. Lisäksi toimiston kautta voi osallistua au parien valmennuskurssille, joka järjestetään New Yorkissa.

(Timonen–Verma, Storlund, 2002)

Allianssi – toimiston kautta voi lähteä sekä Eurooppaan että Yhdysvaltoihin au pairiksi. Työaika on noin 30 tuntia viikossa. Vastineeksi au pair saa oman huoneen, ateriat ja taskurahaa, joka on maasta riippuen 170–500 € kuukaudessa. Kohteet sijaitsevat Belgiassa, Espanjassa, Hollannissa, Irlannissa, Islannissa, Isossa-Britanniassa, Italiassa, Itävallassa, Norjassa, Ranskassa, Ruotsissa ja Saksassa. Kesäpaikat ovat kestoltaan vähintään 10 viikkoa, muut 6-12 kuukautta. Paikkoja on tarjolla ympäri vuoden. Hakuaika on jatkuva. Eniten paikkoja on saatavana syksyllä aloittaville au pareille. Kesäpaikkojen hakuaika on helmi-huhtikuussa. Paikkaa on haettava 1-3 kuukautta ennen

toivottua aloitusta.

(Timonen– Verma, Storlund , 2002)

Yhdysvaltoihin lähettäessä tarvitaan viisumi, jonka au pair maksaa itse. Työtunteja on enemmän kuin Euroopassa n. 45 tuntia viikossa. Au pair voi myös opiskella kolme tuntia viikossa ja saa 500 \$ tukea opiskelukustannuksiinsa. Au pairilla saa pitää tämän lisäksi kahden viikon palkallisen loman. Au pairilla on mahdollisuus matkustella eri puolilla Yhdysvaltoja kuukauden ajan au pair vuoden jälkeen. Yhdysvalloissa työkausi on 12 kuukautta. Ajokortti ja tupakoimattomuus katsotaan eduksi.

(Timonen–Verma, Storlund, 2002)

Scanaupairs – toimiston kautta voi lähteä au pairiksi Lontooseen ja sen ympäristöön. Lontoossa on säännöllisiä au pair - tapaamisia, joissa saa tietoa paikallisesta kulttuurista sekä voi samalla tutustua muihin au paireihin. Ikähaarukka on 17- 27 vuoden ikä. Lapsettomuus ja naimattomuus sekä tarvittava englannin kielen taito katsotaan eduksi. Työhön voi lähteä kesäajaksi tai 6-12 kuukaudeksi. (Timonen–Verma, Storlund 2002.)

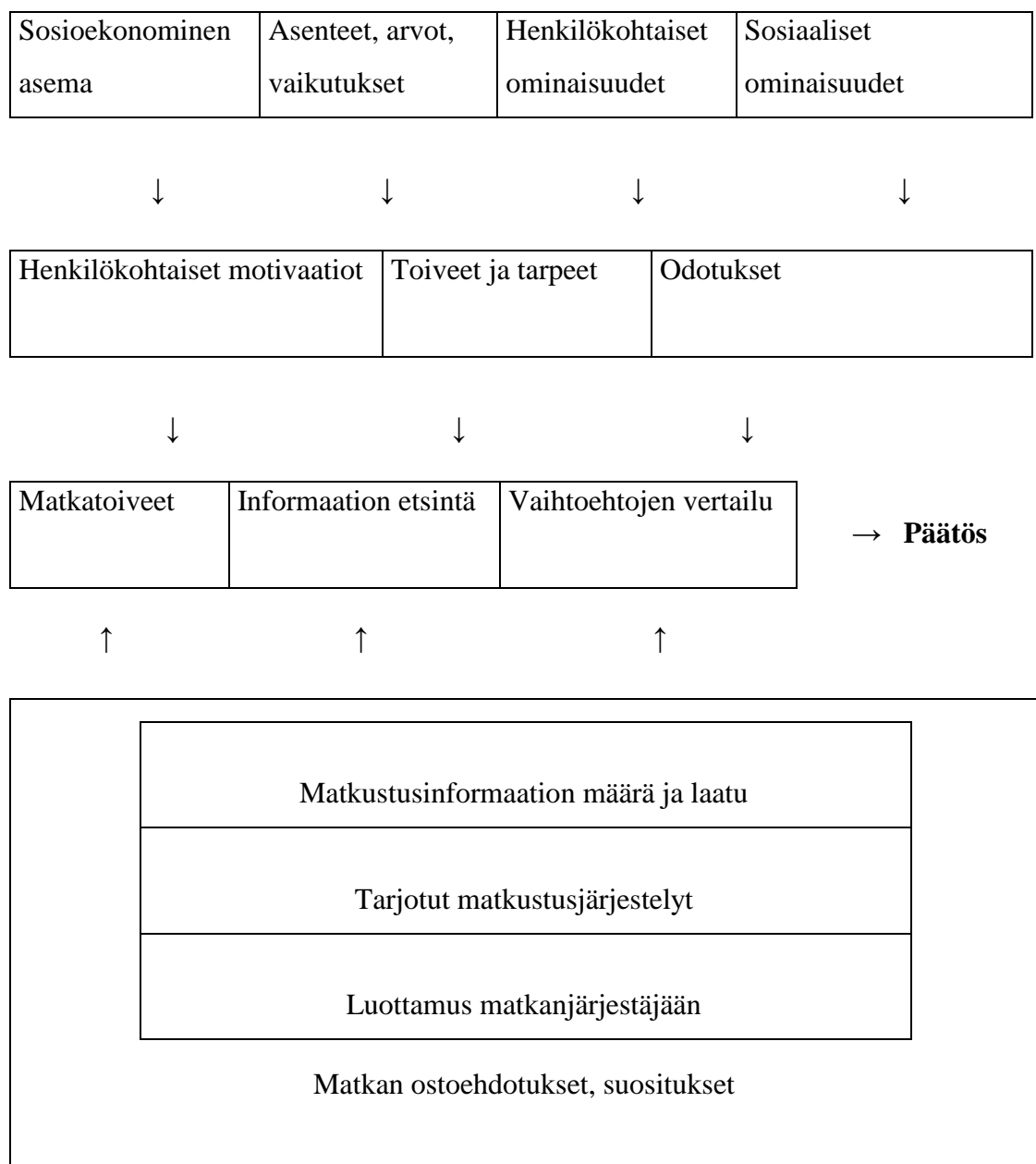
3.2 Matkapäätös ja matkustusohjeita

Matkapäätöksiin ja kohdevalintoihin vaikuttavat monet tekijät. Mathiesonin ja Wallinin mukaan prosessissa on useita vaiheita. (Hemmi–Vuoristo 1993, 49–50.) Lähtökohtana on tiedostettu halu matkustaa. Myös ulkomaille työhön lähtö perustuu samantapaisiin motiiveihin. Halutaan nähdä maailmaa, mutta samalla tutustuen syvemmin kulttuuriin. Viikon lyhyt lomamatka ei anna siihen samantapaisia mahdollisuuksia kuin pidempiaikainen maassa oleskelu. Matkaproessiin vaikuttavat neljä tekijää: 1) Matkailijan profiili, (joka koskee matkailijan ikää, koulutusta, tuloja, asenteita, aiempia kokemuksia). 2) Tietoisuus kohteen palveluista, joka on puolestaan riippuvainen tietolähteiden luotettavuudesta. 3) Kohteen resurssit ja ominaisuudet eli vetovoimatekijät. 4) Matkan ominaisuudet, kuten etäisyys, matkan kesto, kohdealueen mahdolliset riskit.

Myös Schmoll (Pizam, Mansfeld 1999, 20) on hahmotellut matkapäätösprosessia ja tekijöitä, jotka vaikuttavat päätöksentekoon. Malli kuvaa niitä tekijöitä, jotka vaikut-

tavat matkustuspäätökseen, mutta sitä ei voi käyttää kvantitatiiviseen tarkasteluun arvioitaessa päätöstä lähteä matkalle. Sen sijaan sitä voidaan käyttää tehtäessä markkinointitutkimusta ja arvioitaessa erikoismatkailuun vaikuttavia tekijöitä. Oletan samojen tekijöiden vaikuttavan siten myös au pariin matkapäätöksiin. Samat vaikuttavat tekijät ovat olemassa tätäkin matkailun erikoisalaa arvioitaessa ja niitä voidaan ottaa huomioon suunniteltaessa alan markkinointia.

TAULUKKO 1. Schmollin matkapäätösprosessimalli (Pizam, Abraham, Mansfeld, Yoel, 1999)

Useilla tekijöillä on merkitystä, kun on kyseessä nuori matkailija, joka on lähdössä au pair-työhön. Henkilökohtaisena ominaisuutena rohkeus kokeilla uutta sekä halu lähteä

ennakkoluulottomasti vieraaseen maahan ovat edellytyksenä tämän kaltaisessa matkailussa. Mahdolliset aikaisemmat matkustuskokemukset vaikuttavat myös matkapäätökseen. Toisten suositukset ovat nuorilla henkilöillä myös vahvasti vaikuttava tekijä. Laajemman kokemuksen puuttuessa epävarmuutta hälventää tietoisuus matkanjärjestäjän luotettavuudesta. (Scmoll 1977)

Au pair on henkilö, joka on aloittelemassa itsenäistä matkustamista. Hän saattaa valita kohteensa kavereilta saamansa tiedon perusteella tai aiemmin muodostamansa kuvan mukaan. Matkailijan asenteet puolestaan muodostuvat arvoista ja uskomuksista, jotka tässä tapauksessa liittyvät matkailutuotteen kohteen tai alueen ominaisuuksiin. Matkailijan kannalta tärkeitä ominaisuuksia ovat mm. kustannukset, viihtyvyys, aurinkoisuus, rantojen laatu, saasteettomuus. Niitä kutsutaan määreiksi eli attribuuteiksi. Kustakin määreestä muodostuu matkailijan kielessä periaatteessa oma asenne mutta vasta kokonaisuus ratkaisee, syntyykö myönteinen vai kielteinen matkapäätös (Hemmi-Vuoristo 1993). Vanhempien matkailukokemukset vaikuttavat nuoriin matkailijoihin. Toisaalta he voivat tehdä itsenäisen matkapäätöksen ja päättää itse omat matkakohteensa. Taustalla vaikuttaa kuitenkin usein asenne kohdemaata kohtaan.

Käytännön valmisteluista au pair joutuu huolehtimaan itse. Näitä ovat esimerkiksi lentolippujen tilaamiset, yhteydenpito au pair -perheeseen, passin ja terveystodistuksen hankkiminen.

Vakuutukset ja tuliaiset on syytä hoitaa kuntoon ennen matkaa. Joskus voi tulla este, jonka vuoksi au pair joutuu perumaan tulonsa tai perhe on voinut löytää toisen au pairin. Tilanteesta selvittää ottamalla yhteys au pair toimistoon, joka etsii uuden, sopivan perheen. Kulttuuritörmäyksiin kannata suhtautua liian vakavasti. Tavat eivät ole samanlaisia kuin Suomessa, joten tiettyä kunnioitusta ja varovaisuutta on syytä noudattaa.

Turvallisuusohjeet, joita annetaan tavallisille turisteille ennen matkaan lähtöä, ovat päteviä myös ulkomailla työskenneltäessä. Kaupungilla liikkuminen on helpompaa asianmukaisesti varustautuneena. Kartta, käteisvara ja matkapuhelin on hyvä olla mukana. Lisäksi kannattaa varata sopivaa rahaa taksia varten. Mikäli luottokortin mukaanotto on välttämätöntä, se tulee säilyttää erillään käteisvaroista. (Huhtala & Karpe-

la 1999, 183.) Turvallisuusohjeita on syytä noudattaa, sillä ulkomailla voi törmätä moniin asioihin, jotka aiheuttavat turhia vaaratilanteita. Perussääntö on se, että käytäytyä harkitsevasti kaikissa tilanteissa. Yöllä ei ole syytä liikkua yksin. Vaikka tuttavallinen jutustelu on yleisempää vieraissa kulttuureissa kuin Suomessa, kenen tahansa kanssa ei kannata ryhtyä keskustelemaan.

3.3 Kulttuurishokki

Kulttuurishokki on yleinen ilmiö, jonka ihminen kohtaa kulttuuria vaihdettaessa. Se on sitä voimakkaampi mitä erilaisemmasta kulttuurista on kysymys. Kulttuurishokin käsitteen toi julkisuuteen vuonna 1954 ensimmäisen kerran syntyjään kanadansuomalainen, sittemmin amerikkalainen, tutkija Kalervo Oberg. Kulttuurishokki ilmenee tilanteessa, jossa ihminen menettää kaiken tutun sosiaalisen kanssakäymisen symbolit ja merkit. Niihin kuuluvat se, miten tervehdimme ihmisiä, miten annamme juomara-haa ravintolassa, miten teemme tilauksen tarjoilijalle, miten suhtaudumme vierailu-kutsuun jne. Kun ihminen joutuu tällaisen uuden ympäristön keskelle, huolimatta siitä kuinka hyväntahtoinen ja avarakatseinen hän on, ilmenee turhautumisen tunteita jonkun ajan kuluttua. On kuitenkin korostettava, että kulttuurishokin kokeminen on hyvin yksilöllistä.

Ensimmäisessä vaiheessa kaikki uusi tuntuu hienolta ja ihanalta. Sitä kestää yleensä muutamasta viikosta puoleen vuoteen. Mutta jos oleskelu kestää kauemmin, alkaa ilmetä toisenlaisia oireita ja tunteita. Ihminen kokee turhautumista ja ärtyneisyyttä. Yhteistä on yleensä turhautumisen tunteiden torjuminen. Tämän maan tavat ovat huo-noja, koska ne saavat tuntemaan meidät pahoja tunteita, on johtopäätös kaikesta. Kaikki kotimaassa tuntuu ylivermaiselta ja hienolta. Saattaa olla tarpeellista käydä ko-tona jossain vaiheessa, että tapahtuisi paluu takaisin todellisuuteen. Mikäli selviytyy tämän kriisivaiheen yli ja oppii vähän kieltä sekä ymmärtää maan historiaa, joka on muovannut tapoja, on jo toipumisen tiellä. Kieli on ratkaiseva avain kulttuurin ja ih-misten ymmärtämiseen. Mitä nopeammin kieltä oppii, sitä pikemmin selviää kulttuu-rihokin aiheuttamista oireista. (Oberg 1960, 142.)

Hyvä valmentautuminen vieraaseen kulttuuriin sekä sosiaaliset kontaktit paikallisten ja muiden suomalaisten kanssa voivat lievittää oireita. On tärkeää aluksi tunnustaa

omat lähtökohdat ja huomata herkkyytensä erilaisuudelle. Kielen opiskelu jo kotimaassa helpottaa huomattavasti uuteen kulttuuriin sopeutumista. (Metsälä 1988, 87.) Seuraavat taulukot hahmottavat kulttuurishokin ilmenemismuotoja eri näkökulmista katsoen, mutta pitää muistaa, että kokemuksemme vaihtelevat yksilöllisesti.

TAULUKKO 2. Kulttuurishokki eli kulttuurien törmäysvaikutus. Ryhmittely eri tasojen oireista. (Craig 1984, 169.)

Fyysiset erot	Tuntemuserot	Kulttuurierot
vesi, ruoka, wc	näkymät, äänet	tavat, tottumukset
kaupat, kodit	hajut, maut	
kadut	ilmasto, terveys	
väsytys, hygienia		

TAULUKKO 3. Kulttuurishokki eli kulttuurien törmäysvaikutus. Oireet. (Craig 1984, 169.)

Psyykkiset oireet	Fenomenaaliset oireet	Jokapäiväinen elämä
stressi	hajamielisyys	runsas veden juominen
masennus	poissaoleva katse	suuttumuksen puuskat
turhautuneisuus	koti-ikävä	huoli terveydestä
kyvyttömyys	turhat pelot	jatkuva käsien pesu
väsytys		

Kulttuuriin sopeutumista voi kehittää ja sitä voi oppia ajan mittaan. Toiseen kulttuuriin on usein vaikeampi päästä sisälle syvemmin, mutta kulttuurisen kehittymisen kautta tämäkin on mahdollista aikaa myöten.

Seuraavaksi esimerkkejä siitä, kuinka voi kehittää kulttuuritietoisuutta:

- 1) Tiedollinen taso:
 - mahdollisuus hankkia tietoja muista ihmisistä ja heidän kulttuuristaan.
- 2) Tietoisuuden kehittäminen:
 - tietoisuus kulttuurin vaikutuksesta omaan persoonaan.

- 3) Käyttäytyminen:
 - kulttuurierojen tiedostaminen käyttäytymisessä ja kohteena olevan kulttuurin odotukset vieraan käyttäytymisessä.
- 4) Kanssakäyminen:
 - todellisen kanssakäymisen harjoittelu.
- 5) Alueellinen:
 - maantiedon, ilmasto-olojen ym. fyysisen ympäristön olosuhteiden käsittely.
- 6) Yhteisölliset suhteet:
 - sosiaalisen järjestelmän systemaattinen lähestyminen.
- 7) Kieli-opinnot:
 - kulttuurin oppiminen kielen kautta
- 8) Kulttuurien välinen kommunikointi:
 - kommunikaatioteorioiden ja kulttuurinvälisen kommunikoinnin opiskelu.
- 9) Kulttuurin kohtaaminen ja kontrastit:
 - oman ja vieraan kulttuurin eroja tuodaan esille paikallisen kulttuurin edustajien kera.

(Harris & Moran 1983, 96–160.)

3.4. Työnteko ulkomailla

Työntekoon sopeutuminen edistyy samanaikaisesti kulttuuriin sopeutumisen kanssa. Sopeutuminen taas helpottaa jokapäiväistä elämää sekä henkistä hyvinvointia. Myönteinen ja uutta oppiva asenne nopeuttaa sopeutumista kulttuuriin ja kanssakäymiseen.

Kulttuurinen mukautuminen perustuu tietoihin ja tarkkailuun, joka voi tapahtua ihmetellen kuten pieni lapsi. Tarkkailu johtaa uteliaisuuteen ja siten kysymyksiin. Tarvittavaa tietoa on perusasioiden selvittäminen maan historiasta, kulttuurista ja tavoista. Se on myös paikallisten ihmisten arvomaailmojen, asenteiden sekä ajatusten ymmärtämistä.

Ekspatriaatin eli henkilön, joka tilapäisesti asuu toisen kulttuurin keskellä, jossa hän on itse kasvanut (Kotimaisten kielten tutkimuskeskus), on tiedettävä erityisesti ne asiat, jotka kohdemaassa koetaan loukkaavina. Positiivisten asioiden ja tapojen selvittäminen auttaa luomaan suhteita paikallisiin ihmisiin. Ekspatriaattien kannattaa selvit-

tää, mistä paikalliset ihmiset pitävät, mistä he nauttivat, mikä saa heidät iloitsemaan. Niitä voivat olla esimerkiksi teatteri, musiikki, kansantanssit, seuraleikit, jalkapallo tai ruoka. Kulttuuriviisaaksi tullaan ymmärtämällä kulttuurin tuntemuksen tärkeys, opiskelemalla monipuolisesti ja kulkemalla silmät, korvat ja mieli avoimena maailmalla. Ekspatriaattien on syytä tarkkailla ympäristöään jatkuvasti. Heidän on huomattava ympärillään tapahtuvat asiat. Mitä ei tiedetä tai tarkkailemalla pystytään saamaan selville, sitä on kysyttävä. Etenkin oleskelun alkuvaiheessa, kun uuden maan tavat ja tottumukset ovat uusia ja tuntemattomia, ekspatriaateille voi helposti tulla tunne, etteivät he ole yhtä hyviä kuin paikalliset asukkaat. (Mikluha 1996, 11–12.) Ulkomailla yhteyden vaaliminen toisten suomalaisten kanssa korostuu. Ryhmään kuulumisen tunne vieraalla maalla rohkaisee ja lievittää koti-ikävä, joka voi iskeä silloin tällöin.

Työnteko täyttää usein samat kriteerit ympäri maailmaa. Työaika on olemassa ja siitä maksetaan palkkaa. Työpaikan ollessa ulkomailla, eikä tutussa ympäristössä, tarvitaan kulttuurin tuntemusta. Esimerkiksi Suomessa on totuttu menemään aikaisin töihin ja päivästä selvittää lounastauolla ja parilla kahvitauolla. Britanniassa taas työaika voi olla joustavampi ja lounastauot voivat venyä tunnin mittaisiksi. Työaikaa ei välttämättä käytetä yhtä tehokkaasti kuin Suomessa. Ihmisten kommunikointitavat, odotukset sekä aikakäsitykset poikkeavat suomalaisesta. Ulkomaille töihin valmentautuessa on hyvä ottaa mahdollisimman paljon selvää kyseisestä maasta, sen tavoista sekä ihmisistä. Avoimuus sekä joustavuus ovat hyviä asennoitumistapoja kun lähdetään töihin vieraaseen maahan. Vieraassa kulttuurissa on syytä välttää epärealistisia odotuksia sekä yleistämistä ja stereotyyppioita. Paikalliset ihmiset neuvovat usein mielellään uuden kulttuurin tuntemuksessa.

Au parin työssä tarvitaan tuntemusta lastenkasvatuksesta. On eduksi, jos on käynyt esimerkiksi kasvatustieteiden kursseja avoimessa yliopistossa tai muuten saanut oppia lastenhoidon perustaitoja lähipiirissä tai esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton lastenhoitokurssilta. On hyvä tutustua ammattisanastoon ja lukea jo etukäteen eteen tulevista mahdollisista ongelmista lasten kanssa. Lastenkasvatus toisessa kulttuurissa voi poiketa kotimaan tavoista.

Työ - ja palkkaehdot on hyvä sopia kotimaassa ja palata niihin vielä työkauden alussa. Työaikaa ja muita perheen asettamia ehtoja on noudatettava. Perhe haluaa vastuuntuntoisia hoitajia, jotka sitoutuvat sovittuihin ehtoihin ja perheeseen.

Suomalaiset ovat yleensä hyviä työntekijöitä ja heitä arvostetaan, sillä he tekevät työtä ahkerasti. Muualla, lukuun ottamatta Pohjoismaita, ei työntekoa arvosteta samalla tavalla. Siksi myös työkuultuureissa on eroja. Esimerkiksi Britanniassa joustavuutta löytyy työnantajan puolelta helpommin kuin Suomessa. Brititkin haluavat tehdä työnsä hyvin, mutta he suhtautuvat työhönsä huolettomammin. Heillä on optimistinen asenne siihen, mitä he tekevät. Britanniassa on myös yhteiskunnallisesti hyväksyttävää se, että joku täyttää päivänsä muulla kuin työllä, jos hänellä on siihen mahdollisuuksia ja varaa. Se on sikäläisessä kulttuurissa täysin hyväksyttävää. (Mikluha 1996, 125.) Suomessa taas työ on keskeisessä asemassa ihmisten elämässä ja ihmistä arvostetaan myös usein sen mukaan, mitä hän on työelämässä saavuttanut.

Tätä taustaa vasten on helppo ymmärtää, miksi suomalaiset au pairit ovat kysytyjä maailmalla. He ovat ahkeria ja luotettavia työntekijöitä, joilla on usein vielä hyvä koulutustaso, mikä on aina eduksi missä työssä tahansa.

Työskenneltäessä ulkomailla, on syytä luoda muutakin toimintaa työn lisäksi, mikäli haluaa päästä sisälle kulttuuriin. Esimerkiksi urheilu toisten au parien kanssa, piknikretket puistoon, sekä yhteiset tehetket perheen äidin tai ystävien kanssa ovat tervetullutta vaihtelua työn oheen. Kahvila-kulttuuri on vanhaa monissa maissa. Lisäksi suuret kaupungit tarjoavat mahtavan mahdollisuuden nähdä kuuluisia näytelmiä, konsertteja sekä urheilutapahtumia. Mahdollisuudet tutustua vapaa-ajalla paikalliseen elämään ovat moninaiset. Lasten kanssa voidaan tehdä retkiä maaseudulle tai huvipuistoihin.

Au pair voi itse paljon vaikuttaa siihen, kuinka hän hoitaa suhteitaan isäntäperheeseen ja muihin suomalaisiin au pareihin. Kielen kannalta on hyvä tutustua myös muista maista tulleisiin au pareihin ja samalla maailmankuva avartuu. Parhaimmassa tapauksessa isäntäperhe voi ystävästyä au parin kanssa niin hyvin, että työ - ja vapaa-aika voivat sekoittua. Tämä tarkoittaa sitä, että au pair voi mielellään osallistua perheen yhteisiin tapahtumiin vapaa-ajallakin. Isäntäperheelle tämä ei useinkaan ole ongelma, mutta hieman pidättyväiselle suomalaiselle se voi aluksi olla vaikeaa. Työajan sujessa ilman suurimpia vaikeuksia, voivat au pair ja isäntäperhe olla yhteydessä vielä vuosienkin jälkeen.

3.4 Kotimaahan paluu

Kotimaahan paluu voi tuntua osan mielestä mukavalta, osa taas haluaisi jäädä vielä pidemmäksi aikaa ulkomaille. Kulttuurishokki toisinpäin on jälleen edessä. Kuinka voi sopeutua takaisin suomalaiseen elämänrytmiin? Tätä on moni kysynyt kotimaahan palatessaan. Mikäli au pair - oleskelu on kestänyt vain kaksi tai kolme kuukautta, on sopeutuminen helpompaa. Oma kokemukseni oli että, kun työssäolo on kestänyt jo vuoden, voi sopeutuminen viedä enemmän aikaa. Kotimaahan kannattaa olla yhteydessä ennen paluuta ja valmistautua kohtaamaan tuttu ympäristö.

Eeva Kohonen on tutkinut ulkomaankomennuksen vaikutuksia identiteettiin. Hänen mukaansa ulkomaankomennus oli osalle haastatelluista syvälinen kokemus. Ekspatriateista erottui kolme ryhmää: identiteetti muutoksen kokeneet, tasapainoryhmä sekä ne, jotka eivät kokeneet identiteettinsä muuttuneen ulkomaankomennuksen aikana. Muuttajien ryhmässä havaittiin sekä kulttuurisen että ammatillisen identiteetin muutoksia. Keskeistä oli kulttuuri- tai tehtävähaasteesta selviytyminen. Tasapainoryhmään kuuluvien kokemuksissa korostui yhtä aikaa sekä kohdemaan kulttuuriin sopeutuminen että kasvanut tietoisuus suomalaisesta identiteetistä. Noin puolelle haastatelluista ulkomaankomennus ei merkinnyt identiteetin muutosta. Tutkimuksessa havaittiin, että kotiinpaluu oli vaikeaa niille ekspatriateille, jotka kokivat kulttuuri-identiteettinsä muuttuneen ulkomaankomennuksen aikana. Tämä ilmeni sisäisenä levottomuutena, kodittomuuden tunteena ja kaipauksena takaisin kohdemaan. (Kohonen, 2007)

Kansainvälisyyttä voidaan pitää yllä kotimaahan paluun jälkeen. Esimerkiksi voi osallistua kansalaisopiston kielikursseille, jossa voi tavata kansainvälisiä ihmisiä. Lisäksi kannattaa pitää yhteyttä muihin Suomessa oleviin au pareihin. Kansainväliset illat eri järjestötoiminnoissa auttavat maailmankansalaista jatkamaan Suomessa kansainvälistä elämää. Kielitaitoa voi pitää yllä katsomalla ulkomaisia tv-kanavia.

Toisaalta joku au pareista on voinut pettyä ulkomaille työskentelyyn ja palannut esimerkiksi ennen sovittua aikaa takaisin kotimaahan. Kuitenkin se on voinut olla kasvattava kokemus ja auttaa toisaalta au pairia ymmärtämään itseään ja pääsemään pettymyksen yli. Pelkkä kotimaasta irrottautuminen nuorella iällä jo tuo itsevarmuutta, jota nykypäivän työelämässä tarvitaan.

Huomioon otettavia asioita ennen kotimaahan paluuta ovat esimerkiksi matkatavaroiden tarkistaminen vaikka listan avulla. (Huhtala & Karpela 1999, 210–211.) Tärkeimmät, kuten asiakirjat, passi, matkaliput ja ajokortti, kuuluvat ensimmäisten tarkistettavien joukkoon. Olisi myös harmillista jos kaikki muistot, jotka ovat talletettuina työjaksolta kameraan tai jo teetetty kuviksi unohtuisivat. Au pair perhe on usein ystävällinen ja voi lähettää tavaroita postitse jälkikäteen. Vuoden aikana tavaraa on voinut kertyä paljon. Ongelmaksi tulee myös se, miten saan kaiken kuljetettua kotimaahan. Silloin on hyvä miettiä, onko tarpeellista ottaa kaikki mukaan vai voiko esimerkiksi lahjoittaa osan tavaroista seuraavalle au pairille. Mikäli matkatavaroiden paino ylittää lentotarkastuksessa sallitun rajan, joutuu jättämään osan tavaroista pois tai maksamaan sakkoa ylimenevästä painosta ja se voi tulla kalliiksi. Kannattaa siis harkita, mitkä tavarat ovat välttämättömiä ja mitä haluaa kotimaahan viedä. Lemmikkieläinten tuonnista on olemassa omat säädöksensä, joten kannattaa miettiä kannattaako hankkia lemmikki vasta kotimaassa sen sijaan, että toisi sen ulkomailta.

Tuliaisista kannattaa myös hankkia sopivasti. Työjakso on ollut antoisa ja au pairia odottavat kotimaassa uteliaat kaverit ja helpottuneet vanhemmat. Valokuvat kertovat paljon siitä, mitä työaikana on tapahtunut ja au pairin kokemuksia monet kuuntelevat kiinnostuneina. Kuitenkin au pair voi varautua siihen, että työjakso on ollut merkittävä ajanjakso henkilökohtaisesti, vaikka se ei ole yhtä iso asia kotimaassa oleville kaverille. Kun on tottunut vieraassa maassa siihen, että ihmiset kyselevät innokkaasti kuulumisia, voi Suomessa olo olla vähän haikea, mikäli ihmiset ovat pidättyväisiä ja sisäänpäin kääntyneitä. Au pair itse on muuttunut varmemmaksi ja sosiaalisemmaksi ja tuttu ympäristö vaikuttaa pieneltä ja ahdasmieliseltä. Siksi on hyvä levätä niin kauan, että kulttuurishokki helpottaa. Voi tavata ystäviä ja miettiä mitä elämältään jatkossa haluaa ja jatkaa elämää eteenpäin.

Kotimaahan palatessa au pair, kuten kuka tahansa ulkomailla ollut työntekijä, voi kohdata ongelmia. Tällaisia ovat mm. sosiaalisen ja kulttuurisen elämäntyylin jättäminen, käytettävissä olevan rahan ongelma palkkatason ja elintasokustannusten erojen vuoksi sekä joskus myös asumisongelmat kotimaassa. Joskus kotimaahan palaavat työntekijät voivat jopa pelätä sitä, onko ulkomailla saaduista kokemuksista hyötyä kotimaassa. (Mikluha 1996, 138.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Haastattelut

Tutkimukseni painopiste on ollut au pariien ulkomailla työskentelyn vaikutuksista kansainvälistymiseen. Haastattelussa pyrin selvittämään sitä eri tilanteiden kautta. Miten he valmentautuivat matkaa varten, miten he sopeutuivat maahan ja minkälaisia kokemuksia heillä oli kerrottavanaan, kun he palasivat kotimaahan? Lisäksi tarkastelin kehitysehdotuksia. Selvitin, mitä au pairit tekisivät toisin, jos uudestaan lähtisivät ulkomaille töihin.

Toteutin haastattelun teemahaastatteluna. Tein haastattelut äänittämällä ne tietokoneelle, äänitysohjelman avulla. Puhelinhaastatteluun päädyin osittain myös siksi, että kesäloman aikana oli hankala saada sovittua haastattelua paikan päällä. Puhelinhaastattelu vei myös vähemmän haastateltavien aikaa. Litteroiminen tapahtui hieman myöhemmin saatuaani kaikki haastattelut suoritetuksi.

4.2 Haastateltavat

Haastattelin viittä ulkomailla au pareina työskennellyttä nuorta. Haastateltavat olivat aikaisempia tuttaviani tai tuttavien tuntemia au pareja. Kaikki haastateltavat olivat nuoria naisia, iältään 21–26-vuotiaita. Au pairina ollessaan he olivat olleet nuorempia. Toimiessaan au pairina, nuorimmat olivat iältään 18 vuotta ja vanhin 22 vuotta. Haastateltavistani kolme oli toiminut au pairina Englannissa, yksi oli ollut Australiassa ja yksi Norjassa. Työssäoloaika vaihteli kolmesta kuukaudesta kahteen vuoteen. Kaikki haastateltavat olivat lähteneet au pairiksi itsenäisen haun kautta siis ilman välitystoimistoja. Osa heistä oli etsinyt tietoa lehdistä ja internetistä ja löytänyt paikan itselleen median avulla. Osa heistä oli lähtenyt au pairiksi tutun välityksellä.

4.3 Tutkimustulosten luotettavuus

Laadullisessa tutkimuksessa on olemassa kolme erilaista tapaa, jotka edustavat eri käsityksiä tutkimuksen luotettavuudesta. Ensimmäinen on tietoteoreettinen tapa, johon kuuluu neljä erilaista totuusteoriaa. Ne ovat totuuden korrespondenssiteoria, to-

tuuden koherenssiteoria, pragmaattinen totuusteoria ja konsensukseen perustuva totuusteoria.

Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että ensiksi mainittu liittyy maailmaan, joka voidaan varmentaa aistihavainnoin ja tuon varmentamisen arviointiin, viimeksi mainittu liittyy ihmisten luomiin sopimuksiin ja kielikuviin. Pragmaattinen puolestaan liittyy erilaisiin toimimisen mahdollisuuksiin ja koherenssiteoria on vahvimmillaan rationaalisen tiedon alueella.

Tutkimukseni luotettavuutta voidaan hahmottaa parhaiten koherenssiteorian valossa, jonka mukaan väite on totta, jos se on yhtäpitävä ja johdonmukainen muiden väitteiden kanssa. Kun tutkimusta tarkastellaan objektiivisuuden näkökulmasta, on tärkeää huomioida havaintojen luotettavuus sekä puolueettomuus.

Haastateltavien eleet ja ilmeet olisivat tuoneet oman mielenkiintoisen lisänsä tutkimukseen, mutta tämä ei ollut mahdollista. Puhelinhaastattelussa ei tietenkään päästy aivan samankaltaiseen vuorovaikutustilanteeseen, kuin jos haastattelu olisi tehty kasvotusten. Toisaalta puhelimessa haastateltavien ei tarvinnut ”jännittää” haastattelua, koska ei ollut videota, joka olisi osaltaan voinut tuoda kankeutta itse haastattelutilanteeseen.

Puolueettomuus tutkimusta tehtäessä oli tavoitteena. Käytännössä, koska aihe oli itseäni lähellä, uskon myös omien kokemuksieni vaikuttaneen hieman näkökantoihin. Kuitenkin itse tutkimustuloksia voidaan pitää luotettavina ja myös yllätyksiä tuli esille ja näin ollen yritin ymmärtää myös tutkittavien kokemuksia heidän näkökulmastaan käsin ajateltuna. Tuomi & Hurme (2003, 131–132).

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Motiivit lähteä ulkomaille

Tutkimukseni pääongelmana oli selvittää, minkälaisia vaikutuksia ulkomailta työskentelystä on ollut tutkittavien kansainvälistymiseen. Aluksi lähdin selvittämään au pari-

en motiiveja ulkomaille lähtöön. Kuten aikaisemmin on todettu matkailijan matkapäätökseen vaikuttavat monet tekijät. Matkapäätösprosessin pohjana toimivat henkilön sosioekonominen asema, sosiaaliset ominaisuudet sekä asenteet, arvot ja vaikutteet. (Hemmi–Vuoristo 1993, 49–50).

Koska haastateltavien taustoja ei kyseisessä haastattelussa selvitetty, on vaikea selvittää niiden yhteyttä matkapäätökseen. Kuitenkin joitakin tekijöitä vastauksista voidaan päätellä. Sosiaaliset ominaisuudet, kuten ulospäin suuntautuneisuus sekä rohkeus kommunikoida, helpottivat tekemään myönteisen matkapäätöksen. Matkustusinformaation laatu tuntui olevan tärkeä asia, kun se tuli luotettavien ystävien tai tuttujen kautta. Henkilökohtaisia motiiveja löytyi yhtä monta kuin oli au pair-jakin. (Scmoll 1977, taulukko 1).

Muutamit osatekijät toistuivat kuitenkin haastatteluissa. Haastatelluista kaksi piti sitä tärkeimpänä motiivina ulkomaille lähtöön kielitaidon oppimista. Tämä motiivi on ollutkin yksi au pairien tärkeimmistä lähdön syistä toiminnan alusta alkaen. Vierasmaahan tutustuminen oli toiseksi tärkein motiivi. Osalle haastatelluista au pair – työ oli hyvä keino pitää välivuosi ja nähdä samalla maailmaa. Kesätyöpaikan puuttuminenkin oli yksi syy ulkomaille töihin lähtöön. Yksi haastatelluista kertoi kaverien olleen aikaisemmin au pairina ja heidän myönteiset kokemuksensa antoivat kipinän lähteä ulkomaille töihin ja nimenomaan au pairiksi. Seikkailunhalu ja erilaisen kulttuurin mukana tuoma erilaisuuden kokeminen elämyksenä toimi myös ulkomaille lähdön motiivina.

5.2 Käytännön järjestelyt

Haastatteluista kävi ilmi, että kaikki haastatellut au pairit olivat olleet yhteydessä perheeseen ennen lähtöä, joko puhelimitse tai kirjeitse. Ainoastaan yksi haastatelluista näki perheen jo etukäteen kotimaassa sekä tutustui heihin ennen työhönmenoa. Kaksi haastatelluista säästi rahaa au pair vuotta varten kesätöiden avulla.

Kun matkapäätös on tehty, alkoi informaation etsintä ja matkustustavan valitseminen sekä hintojen vertailu. Matkatoimistot voivat auttaa järjestelyissä, mutta myös internet on hyvä väline tiedonhankinnassa. Neljä haastatelluista valmistautui matkaa varten

etsimällä tietoa internetistä ja kirjoista. Yksi au pareista koki, että ystävien myönteiset kokemukset toimivat tärkeimpänä ja luotettavimpana tiedonlähteenä.

Kaikki au parit valitsivat matkustustavakseen lentämisen. Lähes poikkeuksetta heitä oltiin vastassa jo lentokentällä. Yksi au pareista kertoi kuitenkin joutuneen pulmalliseen tilanteeseen, kun perhe oli ilmoittanut, että au pair voi tulla heille vasta seuraavana päivänä ja niinpä hän joutui hankkimaan itselleen yöpaikan muualta ja aloitti työnsä perheessä seuraavana päivänä.

5.3 Kulttuurishokin kokeminen

Kulttuurishokki on yleinen ilmiö, joka kohtaa ihmistä hänen matkustaessaan vierasmaahan. (Metsälä 1988, 87). Merkille pantavaa tutkimuksessani oli se, että ainoastaan yksi viidestä koki kulttuurishokin sanan varsinaisessa merkityksessä. Au pair, joka koki kulttuurishokin, kertoi sen kestäneen pari viikkoa. Se johtui erilaisesta kulttuurista ja tavoista. (Graig 1984, taulukko 2). Shokki ilmeni yksinäisyyden tunteena ja kasvaneena stressinä, joka aiheutti koti-ikävää. (Graig 1984, taulukko 3).

Voidaan päätellä tästä, että varsinaisten länsimaiden sisällä tapahtuva kulttuurivaihto ei välttämättä aiheuta kunnan kulttuurishokkia, koska kulttuurit ovat sen verran lähellä toisiaan. Luonnollisia tapahtumia olivat kuitenkin ns. alkuvaikeudet. Kaksi viidestä koki kielimuurin aiheuttavan lieviä sopeutumisvaikeuksia. Myös erilaisuuden ja yksinäisyyden tunteet olivat yleisiä.

Kielimuuri, erilaiset sosiaaliset tavat ja ruoka voivat tuntua vierailta, mutta niihin sopeutuu pian. Toisaalta tietenkin myös omalla asenteella on paljon vaikutusta hyvään sopeutumiseen.

5.4 Perheeseen sopeutuminen

Au pairiksi lähtevältä odotetaan hyvää sopeutumiskykyä. Perhe on vieras ja au pair sekä työskentelee, että asuu heidän luonaan. On kuitenkin tilanteita, joissa sekä au parien että perheen ei tarvitse joustaa, vaan on järkevämpää vaihtaa perhettä. Haastattelut olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä perheisiinsä, muutamat olivat kuitenkin jou-

tuneet hankaluuksiin työajoista ja palkanmaksuihin liittyvissä kysymyksissä.

Eräs au pair kuvailee perheeseen sopeutumista näin ”*Joo tosi hyvin sopeuduin, ollaan tekemisissä vieläkin ja oon käyny siellä sen jälkeen, ovat aivan ihania ihmisiä.*” Edellä kuvattu luonnehdinta kuvaa sitä, mitä au pairina olo voi parhaimmillaan olla. Negatiivisen kokemuksen saanut au pair puolestaan kertoo perheeseen sopeutumisestaan seuraavasti: ”*Mielestäni sopeuduin perheeseen. Vaihdoin kuitenkin ensimmäistä perhettä sopimuksen rakoillessa heidän taholtaan koskien työaika, kielikoulumahdollisuutta, palkanmaksua. Toisessa perheessä kaikki sujui mutkattomasti.*”

Suomi on hyvin yksilökeskeinen maa, joten vieraassa perheessä asuminen voi aluksi tuntua oudolta. Kuitenkin perhe, joka ottaa itselleen au pairin, on sosiaalinen ja tottunut asumaan vieraampienkin ihmisten kanssa. Perheeseen sopeutuminen on paljon omasta asenteesta kiinni. Toiset ottavat au pairin perheen jäseneksi, toiset taas pitävät au pairia enemmänkin työntekijänä.

Vieraan kulttuurin tuntemus ja siihen sopeutuminen käytännössä ovat avain menestymiseen ulkomailla työskentelyssä. Tietenkin oma suhtautuminen vaikuttaa siihen, miten hyvin sopeutuu ympäristöön ja viihtyy siellä. Haastatteluista kävi ilmi että yhteisillä säännöillä, jotka koskevat sekä perhe-elämää että lastenkasvatusmetodeita, päästään hyvään lopputulokseen. Ristinriitoja voidaan tuskin välttää, mutta niistäkin selvittää yleensä puhumalla. Vieraassa kulttuurissa ei ehkä ole tapana puhua asioista yhtä suoraan ja avoimesti kuin Suomessa, mutta usein ainoa keino käsitellä ongelmia on ottaa ne esille.

Jokaisella perheellä on lisäksi omat tapansa. Toiset ovat aktiivisempia ja perhe voi olla mukana monissa erilaisissa yhteisöissä kuten harrastuskerhoissa tai yhteiskunnallisissa vaikuttajajyhdistyksissä. Au pairilla on hyvä olla muutakin toimintaa au pair vuoden aikana kuin pelkkä työ. Muuten hän voi kokea itseänsä ulkopuoliseksi tai yksinäiseksi. Harrastukset voivat olla yksi tapa sopeutua ympäristöön paremmin.

Kolme viidestä au paireista vietti vapaa-aikaansa urheillen, shoppaillen sekä ystäviään tavaten. Lisäksi kaksi viidestä kävi kielikoulua, jossa he oppivat kieltä ja tutustuivat samalla muihin ulkomaalaisiin.

5.5 Au parien työolot

Haastatteluissa kävi ilmi, että enemmistö haastatelluista oli sitä mieltä, että au parien työolot ovat perhekohtaisia. Yksi haastatelluista oli kokenut, että hänet otettiin enemmänkin perheenjäseneksi ja työolot olivat erittäin hyvät. Loput haastatelluista kokivat, että he olivat työntekijöitä ja työolot vaihtelivat perheen mukaan. Työsopimuksen allekirjoittaminen osoittautui tärkeäksi kahden au parin kohdalla. He joutuivat vaihtamaan perhettä, joten ilman kirjallisia työehtoja heidän olisi ollut hankalampi lähteä perheestä. Muilla au pareilla työolot olivat hyvät.

Au pair-toimistojen apu paikan päällä osoittautui hyväksi, mikäli on joutunut hankalaan perheeseen. Hankalalla perheellä tarkoitan sitä, että perhe ei noudata alussa sovittuja työehtoja. Toimiston kautta au pairiksi lähteminen on kannattavaa, koska toimiston kautta voi tarvittaessa saada vaihdettua perhettä. Sopiva perhe voi myös löytyä ilman toimiston apua itsenäisesti hankittuna eikä työehtojen noudattamisessa välttämättä tule ongelmia. Aina on kuitenkin hyvä olla jonkunlainen turvaverkko paikan päällä, jonne voi ottaa tarvittaessa yhteyttä.

Euroopan neuvosto on aikanaan määritellyt au parien työehdot. (European Agreement on au pair placement 1969). Niiden mukaan työaika on viisi tuntia vuorokaudessa. Nykyään vaatimukset ovat hieman kohonneet, mutta yli kahdeksaa tuntia kerralla ei työ saisi kestää. Ja kun on kyse kahdeksasta työtunnista, sen tulee näkyä myös palkassa. Viikonloput ovat yleensä vapaita, ellei perhe erityisestä syystä pyydä au pairia olemaan iltatöissä, josta he maksavat ylimääräistä palkkaa. Au pairille kuuluu myös yksi palkallinen loma vuoden aikana.

5.6 Uudet kokemukset

Au pair kokee vuoden aikana monia uusia kokemuksia. Jokaiselle haastattelemani au pairilla jäi pääasiassa positiivisia muistoja, joista he kertoivat. Lähes kaikki kertoivat, että uusia kokemuksia olivat sekä maailmankuvan avartuminen että uuden kielen oppiminen. Niistä on ollut hyötyä myös kotimaassa. Yksi haastatelluista kertoi au pai-

rina olemisen vaikuttaneen henkilökohtaiseen itsenäistymiseen. Kaksi au pairia katsoi oppineensa pitämään puoliensa ulkomailla. Lisäksi kaksi viidestä koki, että he oppivat uusia ihmissuhdetaitoja, selviytymistä haasteellisista tilanteista sekä arvostamaan suomalaista työmoraalia.

Muita haastatteluissa ilmitulleita uusia kokemuksia olivat mm. vasemmanpuolisessa liikenteessä ajaminen sekä tunneällyn oppiminen. Tunneällyllä haastateltava tarkoitti sitä, että hän oppi enemmän ymmärtämään ihmisiä, jotka eivät aina sanoneet suoraan, mitä tarkoittivat. Tämä eroaa suomalaisesta kulttuurista, jossa asiat on usein totuttu sanomaan niin kuin ne tarkoitetaan.

Kukaan au paireista ei keskeyttänyt työjaksoaan. Tämä kertoo siitä, että he onnistuivat ulkomailla työskentelyssään. He sopeutuivat kulttuuriin. Huolimatta siitä, että kaksi au pairia joutui vaihtamaan alussa perhettä, jälkimmäisestä perheestä heille jäi positiivinen kokemus. Monet kuitenkin kertoivat, että he viettivät suurimman osan ajastaan toisten suomalaisten kanssa. Toki he joutuivat perheessä työskennellessään tekemisiin vieraan kulttuurin kanssa. Yksi au paireista kertoi, että jos hän lähtisi uudestaan au pairiksi, hän haluaisi tutustua enemmän ulkomaalaisiin au pareihin kuin suomalaisiin. Näin kulttuurinvaihdosta olisi enemmän hyötyä ja vieraan kielen oppiminen helpottuu.

5.7 Kotimaahan paluu

Kotimaahan paluu aiheuttaa monessa ristiriitaisia tunteita. Ulkomailla vietetty vuosi on tuonut paljon uutta sisältöä elämään ja se kaikki pitää jättää taakse ja suuntautua eteenpäin. Kotimaassa odottavat ystävät ja perhe, monilla myös opiskelupaikka tai poikaystävä. Moni miettii varmasti myös sitä, oliko ulkomailla vietetystä vuodesta hyötyä, kuten Mikluha toteaa aikaisemmin luvussa 3.4. Kysyessäni au parien lähtötunnelmia kotimaahan sain seuraavanlaisia vastauksia: *”Palasin mielelläni kotimaahan, sillä poikaystävä odotti Suomessa.”* Toinen Au pair kuvasi lähtöään hieman eri tunnelmin: *”Jos olisin saanut kaikki läheiseni mukaan Australiaan, olisin halunnut jäädä sinne.”* Kolmas au pair kertoi, että olisi halunnut jäädä myös toiseksi vuodeksi. Hän kertoi käyneensä pitkän keskustelun perheen äidin kanssa asiasta. Kotimaassa odottivat opinnot, joiden vuoksi hän päätti palata Suomeen. Neljännen au parin koh-

dalla tilanne ei ollut aivan samanlainen. Hän kaipasi itsenäisyyttä ja yksityisyyttä, jonka takia hänestä oli mukava palata kotimaahan. Viides au pair koki kotimaahan palaamisen helpotuksena, sillä hän oli kokenut itsensä hieman yksinäiseksi.

Kotimaan elämään mukaan pääsemistä helpottaa vaikkapa ystävien tapaaminen tai opiskelun aloittaminen kansainvälisessä kaupungissa. Myös työ paikassa, jossa voi tavata ulkomaalaisia tai muita ulkomailla olleita nuoria on hyvä ratkaisu. Au pairiksi lähteminen on hyvä vaihtoehto esimerkiksi sen jälkeen, kun on saanut opintonsa loppuun. Maailmankuva on avartunut paluun jälkeen ja uudet visiot tulevaisuudesta voivat johtaa myöhemmin takaisin ulkomaille. Kotimaan elämään sopeutuminen voi viedä aikaa. Usein maailmankuvan avartuminen vaikuttaa pysyvästi niin, että ei ole enää ”kotimaahan suuntautuva”, vaan suunnittelee uutta ulkomaan jaksoa. Monet toisaalta oppivat arvostamaan kotimaan hyviä puolia ja tyytyvät jatkamaan siitä, mihin ovat jääneet ennen ulkomaille lähtöä. Uusia näkökulmia kotimaahan voi saada esimerkiksi liittymällä mukaan kansainvälisiin järjestöihin, tutustumalla vaihto-opiskelijoihin tai lähtemällä harjoittelija-vaihtoon. Kotimaassakin löytyy kansainvälisyyttä, jos itse on aktiivinen. Jos au pair vuosi on sujunut hyvin, voi jälkeinpäin käydä katsomassa perhettä ja muita ulkomaalaisia ystäviä.

Monet itse au pairina aikanaan olleet voivat myös ”uskaltautua” ottamaan ulkomailta au pareja kotiinsa, vaikka Suomessa on suhteellisen hyvä päiväkotihoidojärjestelmä. Kotimaahan palatessa on jälleen kysymys asenteesta. Jos haluaa sopeutua kotimaahan, voi muistella, minkälaista ennen lähtöä oli ja mitä kaikkea kaipasikaan Suomesta ulkomailla ollessaan. Voi myös muistaa, että aina voi mennä uudelleen käymään ulkomailla. Kun lopulta hyväksyy jälleen oikean asenteen ja asettuu aloilleen, löytää kansainvälisen suomalaisen identiteettinsä.

5.8 Kansainvälistymisen vaikutus nykyhetkeen

Suurin osa au pareista oli sitä mieltä, että he eivät osaa nimetä mitään erityistä tapahtumaa tai asiaa, joka olisi nimenomaan au pairina olon seurausta. Yksi au pareista kertoi, että nykyään hän uskaltaa käyttää vierasta kieltä rohkeammin kuin aikaisemmin sekä ottaa kontaktia ulkomaalaisiin helpommin kuin aikaisemmin. Haastattelussa ei selvinnyt oliko au pairina olo vaikuttanut heidän uravalintaansa? Kansainvälistymi-

nen oli vaikuttanut siten, että kaikki halusivat myöhemminkin ulkomaille joko matkustelemaan tai töihin.

On mahdollista mennä ulkomaille ja palata sieltä ja jatkaa elämää samaan tapaan kuin aikaisemminkin Suomessa. Näin varsinkin, jos ulkomailla työskentely ei ole täyttänyt niitä odotuksia, joita au pair odotti toteutuvan. Ulkomailla solmitut ystävyysuhteet jäävät helposti hoitamatta, kun kotimaan asiat vievät mukanaan.

Haastatteluissa kysyin au paireilta, jäikö heille ulkomailta pysyviä ystäviä, joihin he pitävät vieläkin yhteyttä. Useimmat kertoivat au pair perheen jääneen pysyväksi kontaktiksi ulkomaille. Sen lisäksi kaksi au pairia kertoi myös ystäväistä, joihin he pitävät vieläkin yhteyttä. Ainoastaan yksi kertoi kaikkien kontaktien jääneen omien kiireiden vuoksi.

Kysyessäni mielipidettä uudelleen ulkomaille lähtemiseen, sain seuraavanlaisia vastauksia. Ensimmäinen vastasi kysymykseen näin: *”Kyllä lähtisin uudelleen, mutta en enää au pairiksi.”* Toinen piti ulkomaille lähtöä mahdollisena, mutta ei lähitulevaisuudessa toteutuvaksi. Kolmas oli puolestaan vakuuttunut, että lähtee vielä ulkomaille. Neljäs au pair halusi kokeilla ulkomailla oloa uudestaan eri työnäkökulmasta. *”Lähtisin, haluaisin harjoittelijavaihtoon.”* Viides au pair on jo toteuttanutkin uudelleen ulkomaille lähdön.

Kaikki olivat halukkaita myöhemminkin lähtemään ulkomaille. Myös heidän itsevarmuutensa ulkomaalaisten kanssa kommunikoidessa ja vierasta kieltä käytettäessä oli parantunut.

Ulkomailla työskentely on vaikuttanut välillisesti haastattelemieni au pairien opiskeluvaihtoihin ja myöhemmin työpaikan valintaan. Eräs haastatelluista opiskelee englanninkielisellä linjalla ammattikorkeakoulussa. Tässä tutkimuksessa au pairit eivät kuitenkaan maininneet, että ulkomailla olo olisi vaikuttanut suoraan heidän valintoihinsa. Positiivinen työkokemus ulkomailla voi kuitenkin vaikuttaa siihen, että myöhemmin elämässä hakeudutaan ulkomaille töihin tai työskennellään tehtävissä, joissa ollaan tekemisissä ulkomaalaisten kanssa.

5.9 Neuvoja tuleville au pareille

Jokaisella au pairilla on oma yksilöllinen kokemuksensa ulkomailla työskentelystä, mutta kaikkia kokemuksia voidaan hyödyntää esimerkiksi au pair toimistoissa. He voivat saada niistä hyviä ideoita markkinointia varten. Myös tulevat au pairit voivat ottaa oppia toisten kokemuksista. Tässä tutkimuksessa kysyin haastateltavilta, mitä neuvoja he antaisivat tuleville au pareille. Sain monenlaisia vastauksia, joista seuraavaksi lisää.

Sinnikkyys, sosiaalisuus ja rohkeus olivat ominaisuuksia, joiden merkitys korostui vastauksissa. Ne ovat niitä asioita, joita au pair tarvitsee selvittääkseen ulkomailla. Sinnikkyyttä tarvitaan jo heti alussa, kun kohdataan ensimmäiset kulttuurieroavaisuudet. Sinnikkyudesta on hyötyä, kun tulee eteen erimielisyyksiä sekä uusia haasteita.

Me suomalaiset osaamme kyllä olla sosiaalisia, jos haluamme. Ujous estää ihmisiä olemasta rohkeita ja aitoja ulkomailla. Siitä voi kuitenkin oppia pois. Ei tarvitse muuttaa itseään puheliaksi, jos ei sitä ole, mutta voi opetella ”small talkia” ja selvittää sosiaalisista tilanteista tuntemattomien ihmisten kanssa vieraalla kielellä. Au pairin tulee olla sosiaalinen, sillä hän joutuu työskentelemään ihmisten kanssa jatkuvasti vieraalla kielellä. Au pair tarvitsee lähteäkseen ulkomaille ripauksen rohkeutta, jotta uskaltaa lähteä kotimaasta, tavata uusia ihmisiä, kohdata uusia tapoja ja käyttää vierasta kieltä.

Eräs au pair kertoi myös puoliensa pitämisen ja sopimusten kirjoittamisen olevan tärkeitä, jotta au parien oikeudet toteutuisivat myös käytännön tasolla. Avoimuus tuli esille yhden haastattelun kohdalla. Avoimuudella haastateltava tarkoitti sitä, että pysyy ottamaan puheeksi vaikeammatkin asiat eikä jää yksin miettimään mitä tulisi tehdä. On hyvä keskustella muiden au parien kanssa eteen tulevista ongelmista, mutta on myös hyvä ottaa puheeksi asiat paikallisten kanssa, jotka tuntevat sikäläiset olot parhaiten.

5.10 Kehitysehdotuksia au pair – toimistoille

Au pair toiminta ei ole yksiselitteistä, vaan siihen liittyy myös monia ongelmia. Tästä

syystä on tarvetta kehittää jatkuvasti Au pair-toimistojen toimintaa. Silloin voidaan entistä paremmin ennakoida ja välttää ongelmatilanteita kohdemaassa. Au pairin on oltava erilaisiin oloihin sopeutuva ihminen. Tämä voi olla joskus vaikeaa, koska au pair on usein nuori henkilö, jolta puuttuu valmiuksia kohdata ongelmatilanteita. On esimerkkejä kuinka au pairit on otettu edullisiksi kotiapulaisiksi ja heistä yritetään ottaa kaikki hyöty irti. Nuoren henkilön on usein vaikea vieraisissa oloissa oudolla kielellä pitää kiinni oikeuksistaan esim. työajan suhteen. (Helin 1992, 65.)

Olisi hyödyllistä tehdä ajoittain markkinointitutkimuksia ja seurata asiakastyytyväisyyttä. Osa tyytymättömistä au pairista voi olla sellaisia, jotka eivät olleet kuitenkaan valmiit sopeutumaan tai perheet eivät ole tulleet toimeen ulkomaalaisen lastenhoitajan kanssa. Asiakastyytyväisyysmittaukset kuvaavat ajankohtaista tilannetta ja kehittämistarpeita. Yritys voi niitä arvioimalla pysyä elinvoimaisena ja tavoittaa oikeat asiakkaat.

Au pair-toimistot voisivat kehitellä erikoistuotteita. Kohderyhmänä voi olla esimerkiksi kotimaahan palanneet au pairit. Ideana on järjestää kotimaassa kansainvälisiä au pair iltoja, joissa entiset au pairit kertoisivat kokemuksiaan ulkomailla työskentelystä. Iltoihin voidaan kutsua uusia ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneita au pair - työstä. Näin myös markkinointi edistyisi. Illassa voi olla ohjelmaa ja ruokailua. Välityspalkkion hintaan voidaan lisätä ekstra-tuotteen kustannukset niille, jotka haluavat tuotteen ostaa.

Myös haastateltavat antoivat kehitysehdotuksia au pair-toimistoille. Heidän mielestään kannattaisi ottaa perheestä enemmän selvää ja haastatella vaikkapa edellistä perheessä ollutta au pairia ennen kuin he tekevät suosituksen perheestä seuraavalle au pairille.

Kaksi viidestä au pairista oli sitä mieltä, että he tekisivät valmisteluissaan ja matkavalmiudessaan kohdemaassa jotakin toisella tavalla. Muut au pairit olivat sitä mieltä, että heidän matkansa oli onnistunut, eikä heille tullut mieleen mitään, mitä he tekisivät toisella tavalla.

Eräs au pair joutui vaihtamaan perhettä kerran ja uskoi siihen, että paremmalla valmistelulla olisi voinut vaikuttaa asiaan. Toinen au pair puolestaan arvioi omaa käyttäytymistään kohdemaassa. Hänen mielestään olisi ollut parempi tutustua enimmäkseen vain ulkomaalaisiin ja paikallisiin nuoriin, sillä näin ollen kielitaito olisi kokenut odotettua paremmin. Hänellä oli paljon suomalaisia au pair-ystäviä, mutta myös yksi ulkomaalainen ystävä.

Au pair – työntekijöitä välittävä yritys on määritellyt liikeideansa yritystä perustettaessa. Au pair toimistoja Suomessa ei ole kovinkaan paljon. Au pairien välitystä ulkomaille johtavat muutamat tunnetut yritykset. Yrittäjän olisi aika ajoin hyvä kysyä itseltään, miksi asiakkaat tai potentiaalinen yhteistyökumppani valitsee juuri hänen yrityksensä, tuotteensa tai palvelunsa. Yrityksellä tulisi olla jotakin, jolla se erottuu muista. (Puustinen ym. 2007, 49.)

Uusia ideoita voidaan toteuttaa vain päämäärätietoisella työllä. Markkinoinnin suunnitteluprosessissa ensimmäisenä tehtävänä on lähtökohta-analyysin tekeminen. Markkinoidaanko siis au pair – iltoja vain suomalaisille au paireille, vai ovatko iltoihin tervetulleita myös Suomeen työhön tulleet au pairit? On pohdittava, missä ympäristössä yritys toimii? Markkinoiko se tuotteitaan pääasiassa netin kautta vai onko pääpainopiste suoramarkkinoinnissa? Markkinatutkimuksen teko auttaa yritystä hahmottamaan oikeat asiakkaat, jotka ovat todella kiinnostuneet heidän tuotteistaan. Markkinointitutkimuksen tekemisen voivat suorittaa edullisesti alan opiskelijat. Yritysten on tehtävä SWOT – analyysi toiminnastaan, jotta voidaan päätellä mitä pitää vahvistaa, mitä karsia toiminnassa. Lisäksi yrityksen täytyy määritellä strategiavalinnat eli millä toiminnalla se aikoo toteuttaa suunnitelmansa käytännössä. Realististen tavoitteiden asettaminen on tarpeellista uusia ideoita toteutettaessa. On kysyttävä, onko tuote kannattava, mitä uusia myyntiverkostoja voidaan hyödyntää, onko yrityksen imago ajan tasalla? Kun suunnitelma on valmis, on aika toteuttaa se. Aina tavoitteet eivät toteudu suunnitellulla tavalla. Kun suunnittelu on tehty hyvin, voidaan kuitenkin odottaa hyviä tuloksia. Markkinoinnin onnistumista voidaan seurata asiakaspalautteilla, palvelustrategioilla, kilpailustrategioilla sekä muilla tavoitteilla ja mittareilla. (Puustinen ym. 2007, 57.)

6 PÄÄTELMÄT

6.1 Pohdintaa tutkimustuloksista

Tutkimukseni päätarkoituksena oli saada selville se, miten ulkomailla työskentely on vaikuttanut kansainvälistymiseen haastateltavien au parien kohdalla? Kokemukset olivat erilaisia, mutta yhteisiäkin piirteitä löytyi.

Au paireiksi lähtevien sosioekonomisella asemalla ei näyttäisi olevan vaikutusta lähtöpäätökseen. Arvot sen sijaan, kuten kielitaidon arvostus sekä kyky kommunikointiin eri kulttuureista lähtöisin ihmisten kanssa, näyttäisivät vaikuttavan enemmän. Samoin henkilökohtaiset ja sosiaaliset ominaisuudet kuten rohkeus, halu oppia uutta, nähdä maailmaa ja tutustua uusiin ihmisiin, vaikuttivat matkapäätökseen.

Tuloksissa kävi ilmi, että ainoastaan yksi au paireista oli kokenut lyhyen kulttuurishokin vieraaseen maahan mennessään. Maat, joissa au pairit olivat olleet, edustavat läntistä kulttuuria, jonka piiriin me suomalaisetkin kuulumme. Niiden sisällä erot eivät ole niin suuria kuin esimerkiksi Kaukoidässä. Tämän tuloksen perusteella olettaisin, että haastattelemani au pairit ovat tyyppinä hyvinkin sopeutuvaisia. Yksikään ei tullut takaisin kesken työjakson. Voidaan päätellä, että heidän au pair-jaksonsa oli onnistunut.

Kaksi viidestä au pairista koki voivansa jäädä maahan au pairina oleskelun jälkeenkin. Tämä voi osoittaa sitä, että he olivat suunnitelleet matkansa hyvin ja valmistautuneet työjaksoon oikealla asenteella ja viettivät antoisan ajan au pairina. He todennäköisesti kuuluvat ns. tasapainoryhmään, joka koki sopeutuneensa hyvin toiseen kulttuuriin samalla kun tietoisuus suomalaisesta identiteetistä on kasvanut. Kotimaahan palaaminen oli yhdelle vaikeata, jolloin on mahdollista että kyseessä on identiteetin pysyvä muuttuminen. Muut eivät kokeneet erityisempää identiteetin muutosta.

Kansainvälistymistä oli siis tapahtunut kielitaidon, sosiaalisten suhteiden ja kommunikoinnin tasolla. Lisäksi voidaan todeta, että osalla kansainvälistyminen on vaikuttanut identiteettiin sekä välillisesti opiskeluvaihtoihin ja ammatilliseen suuntautumiseen.

Tutkimustuloksia voidaan pitää suuntaa-antavina, koska yleispäteviä tuloksia ei saada kuin haastatteleamalla satoja henkilöitä ja silloin tutkimuksen olisi pitänyt myös olla kvantitatiivinen. Tässä tutkimuksessa on pyritty kuvaamaan viiden au pairin kokemuksia ulkomailla työskentelystä. Heillä kaikilla oli myönteinen kokemus ajasta, jonka he ulkomailla viettivät. Mikäli heillä olisi ollut negatiivinen kokemus, olisin voinut myös keskittyä tutkimaan sen syitä ja sitä, kuinka tulevat au pairit voisivat välttyä negatiivisilta kokemuksilta.

6.2 Jatkotutkimusehdotukset

Idea tutkimukseen lähti omasta kokemuksestani. Aihe kiinnosti minua ja siksi siitä oli mielenkiintoista tehdä tutkimusta. Aihetta voisi tutkia myös markkinoinnin näkökulmasta. Tällainen aihe voisi liittyä vaikka au pair-toimistojen asiakastyytyväisyyteen. Sen avulla päästäisiin tutkimaan esiin tulleita ongelmia, kuten perheen sopivuutta ja sopimusten pitämistä.

Aiheesta voisi tehdä myös kvantitatiivisen tutkimuksen, jossa keskityttäisiin au pairien rahankäyttöön ja itse matkustamiseen ja elämiseen kohdemaassa. Itse halusin tehdä kvalitatiivisen tutkimuksen, koska siinä sai enemmän keskittyä au pairien kokemuksiin ja näin ollen arvioitiin eläviä kokemuksia sen sijaan, että tuloksia olisi arvioitu pelkkien määrällisten arvojen kannalta.

LÄHTEET

European Agreement on au pair placement 1969.

Graig, Jo Ann, 1984. Culture Shock. Singapore: Times Books International

Griffith Susan and Sharon Legg 2006. The Au Pair and Nanny's Guide to Working Abroad. 5th ed. Oxford : Vacation Work

Harris R, Philip & Moran, Robert T 1983. Managing Cultural Differences. Houston et al.

Helin, Henriette, 1992. Nuori, joka ei pysynyt paikoillaan. Helsinki: Hakapaino Oy.

Hemmi, Jorma. Kai – Veikko, Vuoristo 1993. Matkailu. Porvoo: WSOY.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena. 1995. Teemahaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

Huhtala, Jorma, Karpela, Totti-Mikael 1999. Ulkomaille matkustavan turvapassi. Uusikaupunki: Newprint Oy.

Kohonen, Eeva, 2007. Essays on the Consequences of International Assignments on Expatriates' Identity and Career Aspirations. Acta Wasaensia No. 170

Metsälä, Harri, 1988. Ulkomailla työskentely ja kulttuurien kohtaaminen. Helsinki: Vientikoulutussäätiö.

Mikluha, Arja. 1996. Työkulttuurit. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Oberg, Kalervo, 1960. Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments.

Practical Anthropology, Volume: 7, Pages: 177–182

Pizam, Abraham , Mansfeld, Yoel ,1999. Consumer behavior in travel and tourism, New York: Haworth Press.

Puustinen, Arja, Rouhiainen Ulla-Maija, 2007. Matkailumarkkinoinnin teorioita ja työkaluja. Helsinki: Edita Prima Oy.

Riikonen, Ulla, 2002. The cultural adaption of Finnish au pairs in England , Jyväskylän yliopisto.

Timonen–Verma Päivi, Storlund Greta, 2002. Monin tavoin maailmalle. Helsinki: Hakapaino Oy.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli, 2003. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä, Gummerus Kirjapaino Oy.

LIITTEET

LIITE 1

HAASTATTELURUNKO

Valmentautuminen

1. Mikä sai sinut lähtemään au pariiksi?
2. Miten valmistauduit matkaa varten?
3. Miksi lähdit juuri kyseiseen maahan?
4. Mitkä olivat ensi kontaktit perheen kanssa?
5. Mitä tiesit maasta ja paikallisista ihmisistä etukäteen?

Maassa olo

6. Mitkä olivat ensi vaikutelmat maasta?
7. Miten kommunikoit perheesi kanssa?
8. Miten kauan kulttuurishokki kesti?
9. Miten tutustuit paikallisiin ihmisiin?
10. Miten rahan käyttö erosi Suomesta?
11. Mikä oli mieluisin vapaa-ajan harrastuksesi?
12. Kuinka hyväksi kielitaitosi kehittyi työssäoloaikana arvio 4-10?
13. Miten pian sopeuduit perheeseen?
14. Mitä teit ristiriitatilanteissa? Anna esimerkki
15. Kuinka kuvailisit au pariien työoloja?
16. Palasitko mielelläsi kotimaahan? Miksi?
17. Mitä uutta opit työssäolo aikana?
18. Lähtisitkö uudelleen ulkomaille töihin?

Paluu kotimaahan

19. Muuttuivatko ennakkokäsityksesi maasta ja ihmisistä työssäoloajan jälkeen? Jos, muuttuivat, niin miten?
20. Mitä neuvoja antaisit tuleville au pareille?
21. Miten ulkomailla työskentely on vaikuttanut sinun nykyiseen elämäntilanteeseesi?
22. Mitä hyötyä ulkomailla työskentelystä oli?

